

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za poznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se, bla govolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Več luči!“

(Iz učiteljskih krogov.)

V dobi pouličnega kričastva živimo.

»Teh značilnih besedij znanega Fran- coza smo se nehote domislili, ko smo natanko preštudirali v »Slovenčevih« šte- vilkah 243. in 248. objavljeni hrenijadi in končni refren oziroma namen one hreni- jade v št. 251.

Ker upamo, da se je »Slovenec« za sedaj popolnoma »izkašljaj« in ker vemo iz pozitivnega vira, da ga je malce sram, ker se je pred svetom tako nesrečno bla- miral — ko je pričel objavljati in ponu- jati slovenskemu učiteljstvu in slovenski javnosti kakor lečilo tako »mlad hrenček« — namenili smo se odgovoriti na v ozna- čenih številkah objavljene članke, ki so zagledali beli dan pod firmo: »Nekaj luči«. — »Še nekaj luči« — in »Slovenski libe- ralci in učitelji«. — Pripomnimo pa takoj, da ne pišemo teh vrstic na adresu na led speljanega tovariša g. Hrena in njegove ožje »tovaršije« — temveč zgolj na adresu slovenske javnosti in na adresu stranke — ki se vedno izigrava kakor najboljši prijatelj slovenskega — ali recimo v obče — ljudskega učiteljstva — toda le takrat, kadar hoče privabiti v svoj tabor nekaj kalinov in kadar hoče udariti po — po narodnona- predni stranki.

Mirne vesti lahko trdimo, da ravno- kar omenjeni članki v »Slovenec« niso dosegli onih uspehov za kleri- kalno stranko med slovenskim učiteljstvom, kakršnih so priča- kovali »Slovenčevi« Abderitje v Ljub- ljani. In da so pa imeli ti članki zgolj na- men, vreči med slovensko učiteljstvo ne- kako »štink-bombe« — je pa jasno kakor najjasnejši poletni dan. Dokaz temu članek v št. 251 pod naslovom: »Slovenski libe- ralci in učitelji«.

Kakor pa svoje dni niso izdale »du- hovne vaje za slovenske učitelje« in ka- kor ni vlekla in še ne vleče od samega kardinala pok. Misije in Prevzvišenosti ljubljanskega knezoškofa blagoslovljena »Slomškova zveza« — v oni meri kakor so pričakovali nje roditelji — istotako naj

bodo prepričani p. n. gospodje »katoliško- klerikalne« stranke od škofa do zadnjega analfabeta najmanjše in najzakotnejše klerikalne vasice na Kranjskem — da so ti članki napravili na razumno slo- vensko napredno učiteljstvo ravno tak utis, kakor kaka »storija iz tisoč in ena noč«. Ne gre pa ne gre! »Slovenčeva« gospoda naj si jedenkrat za vselej zapiše v svoj politični album, da slovensko učiteljstvo ni tolpa katoliških analfabetov, ki drvi čez strn in trn za ožlindranimi vodniki »slo- venskega klerikalizma«, temveč razsodni možje lastnih možgan, ki vemo prav dobro ločiti dan od noči.

Toda preidimo k stvari. Odgovarjati pa hočemo na članke po vrsti.

I.

V ustavoverni državi je bil in bo za javnost in za javne funkcionarje usus, da se poslužuje isti — ako se jim prigodi kaka vnebovpijoča krivica, one poti — iz- jemo seveda delajo tu oni faktorji — katere pooblašajo cele korpora- cije, da se izrazijo o njih imenu brezimno — v svojih glasilih — po kateri dosežejo gotovo svoj smoter in ta je sledeča: Prizadeči spiše črno na belo pritožbo na višjo inštanco, razloži in pod- pre z dokazi svoje pravico. No, če to ne izda — potem se pa pošlje jednemu ali drugemu listu »poslano« oziroma »odprto pismo«, naslovljeno na dotične kršitelje obstoječih postav, seveda polnoimno. S tem se opozori javnost na istinito nered- nosti. In to pot, mislimo, bi tudi lahko nastopil g. tovariš in njega »ožji somiš- leniki«, ki je objavil članek v »Slovenec« pod imenom »Nekaj luči«. In g. člankar naj bo prepričan, da bi »Učit. Tova- riš« radovoljno odprl taki polemiki svoja pre- dala. Nestvarnih, le v frazah za- vitih polemikah, posebno pa takih, ki se jih piše le zgolj iz maščeval- nosti in zavisti — pa ne sprejema nikak stanovski list — tako jih tudi »Učit. Tova- riš« ne bo. Da so pa ravno »Učit. Tova- riš« in njegovi duševni vodi- telji trn v obeh »Slovenčevih« stranke, to

pa ve dandanes vsak že napol dorastel človek na Kranjskem.

Da se v Ljubljani opuščajo suplen- ture, to je prav zdrava misel in seveda s temi tudi paralelke, kajti znano je, da ni daleč in ne blizu tako žalostnih razmer, ravno kar se šolstva tiče, kakor ravno v ljubljanski okolici in sicer neposrednje pri Ljubljani. Tu se vrste jednorazrednice pri jednorazrednici. In to je lahko umevno. Dokler je otrok majhen, obiskuje doma šolo, no, potem pa v Ljubljano. Poznamo kraje, kjer so dandanes jednoraz- rednice, pa bi bile lahko najmanj tri do štiri, oziroma petrazred- nice. Da pa te razrednice odgo- varjajo popolnoma »Slovenčevi« stranki, se pa razvidi iz njih pro- grama, kajti ti zahtevajo za kmet- sko ljudstvo le jednorazrednice in šestletnošolsko dobo; v takih krajih florira najbolj njih delo, in v tem pogledu nam dovolj jasno pričajo volilne statistike v prilog »klerikalni stranki«.

Da je »Slovenčev« člankar le jedno- stransko poročal o številu učencev, nam pa povedo te številke dovelj, kajti število učencev na ljubljanskih ljudskih šolah je bilo sledeče: Na I. mestni šoli lani 524, letos 540, na II. mestni ljudski šoli lani 549, letos 527, na III. mestni ljubljanski šoli lani 255, a letos 211 učencev, skupno torej lani 1328, a letos pa 1278 učencev, torej ravno za 50 manj kakor lansko leto. In to število se mora vzeti — ne pa samo ono, ki jim kaže kakor merilo.

Za take supleture — ki trajajo na- vadno le nekaj mesecev — pa mislimo ne zavida dotičnih gđ. supletinj nobe- den pameten učitelj — ki nima slučajno tako ustvarjenega želodca, ki bi mogel prebavljati v mnogih slučajih ljubljanske megle oziroma, ki nima takega mošnjčka, ki nikdar ne usahne. Na Kranjskem pa dandanes — hvala Bogu — ni treba ča- kati na učna mesta — ker učiteljev pri- manjkuje, da je neverjetno. Članek se pa zgraža tudi nad onima dvema učiteljema — ki sta bila premeščena iz deških ljud- skih šol na dekliško šolo. Med vrsticami se tu prav dobro pozna zavist znanih

ljubljskih »Slovenčevih« pripadnikov in da so se »neki znani krogi« — na katere pljuje sedaj »Slovenčeva« stranka, ker ne trobijo v njih rog — ravnali pri teh premeščenjih po priznanih načelih, naj omenjamo tu le neko brošuro, ki jo je spisala učiteljica in katere naslov se celotno glasi: »Welche Folgen hat die Heranziehung des weiblichen Geschlechtes zum Lehrerberuf auf pädagogischem und sozialem Gebiete«, kjer se zastopa ravno ona načela, po katerih se so ravnali »oni znani krogi«. In slednjič — ali je to tako grozno — ako morata biti dva učitelja pod ženskim vodstvom? Vsaj živimo dandanes v dobi ženske eman- cipacije in zato se v nena »Slo- venčeva« stranka vendar z vprav fenomenalno silo. Ali je pa mogoče ona navdušenost za žensko jed- nakopravnost pri »Slovenčevih« le pesek? In pisec teh vrstic je bil svoje dni že tudi pod ženskim vodstvom in to celo že dvakrat — pa vendar ne more trdit, da je bila ona šola »unicum« — temveč prava pravcata šola, kjer je vladala v istini prava odkritosrčna kole- gijalnost.

Istotako se »Slovenec« hučuje, da nimata omenjena učitelja oba meščanskih izpitov in da jeden podučuje vse pred- mete v enem in istem razredu, akoravno je izprašan le iz jedne skupine. No, »Slovenec« pa lahko na uho po- vemo, da vemo za neko **štiraz- rednico** — kjer pa podučujejo »Slovenčevi« najožji somišlje- niki, ki pa še **najpotrebnejših ljudsko-šolskih izpitov nimajo** — pa vendar »Slovenec« molči ku- kor — kamen. Hic Rhodus — — —

Da pa »Slovenec« niso najnovejši ukazi in najnovejše odredbe po volji — prav radi verujemo, kajti vsaj ravno naj- ožji »Slovenčevi« pristaši najhujše obču- tijo »težo« teh »nepotrebnih šikanij«; kajti oni so bili in so še v prvi vrsti mežnarji in organisti — potem šele čez dolgo in dolgo — učitelji. Učiteljski stan jim je bil in jim je še nekaj nameček. Seveda, ko je vladala ona patrijarhalna doba, da je dal učitelj-organist

LISTEK.

Rendez-vous.

Iz francoskega.
(Konec.)

Sedaj sem moral vendar verjeti in priznam, da me je cela stvar napravila nekoliko razmišljenega. Ali ne dolgo. Ako- ravno ni bila nikaka palača in ni stanova- vala dama v beletaži, ostana še vendar gospodska cesta v Champs Elysées. Tukaj veljajo tudi stanovanja na dvorišču nekaj. Portirju nisem privoščil nobenega pogleda več in stopal ponosnih korakov proti ome- njenim stopnicam. Te niso bile samo na levo, ampak tudi čisto zadaj na dvorišču.

Te stopnice so se prezentirale že na prvi pogled kot ozke, temne in kakor moram resnici na ljubo priznati, ne baš čedne lesene stopnice.

Ali tudi ta okolščina ni bila v stanu omajati mojega zaupanja. Ti ljubi Bog, saj so vendar leta pretekla, odkar sem imel poslednji rendez-vous.

Stopal sem torej po, kakor moram zopet resnici na ljubo pripoznati, precej

podrtih stopnicah navzgor in postal, ko sem na ta način prišel v tretje nadstropje, pred malimi vrati, na katerih je bila pri- peta vizitka z drobno pisavo: »Mlle. Fon- tanges«.

Bil sem torej na mestu. Tukaj sta- nuje, tukaj diha dražestno bitje in v bližnji minuti ji bom stal nasproti... Po- gledal sem še jedenkrat svojo toaleto in sem hotel ravno potegniti za zvonec, ko so se že vrata odprla in me hišina pro- sila vstopiti. Bil sem v priprosto oprav- ljeni predstobi, v kateri je samo neka Leda iz belega marmorja vzbujala mojo pozor- nost, ki je bila vsak tranotek zopet dru- gam obrnjena. Dekle je odgrnilo neki za- stor, odprla za tem se nahajajoča majhna vrtica in mi mignilo vstopiti v spre- jemno sobo. Odzval sem se vabilu in vrata so se zaprla za mano.

Bil bi v zadregi, ko bi hotel pove- dati, kaj se je odprlo pred mojimi očmi. Videl nisem namreč čisto nič, prav čisto nič, kajti nahajal sem se v popolnoma temnem prostoru, bila je taka tema, da sem se pri drugem koraku spodtaknil in bi bil brezdomno padel kakor sem dolg in širok, ako bi se ne bil še pravočasno

oprijel bližnjega predmeta. Polagoma se je navadilo moje oko na temo in sem se zamogel malo ogledati v prostoru. Bila je precej okusno urejena soba, ki bi se jo lahko smatralo celo za prijazen bou- doir, saj je spominjal na to opojen duh po parfumu, ki je objel moje čute.

In sedaj sem šele opazil, kar mi je v moji zadregi dosedaj popolnoma odšlo, v nasprotnem kotu na naslonjaču ležečo žensko postavo! Ah! To je torej ona! Akoravno nisem mogel razločevati njenih potez na obrazu, izdajala so vendar vsa druga znamenja mladost in ljubkost. Torej je bilo moje nerazrušljivo zaupanje ven- dar opravičeno!

Ker je dama videla, da je vzbudila mojo pozornost, mi pomigne, naj sedem v nasprotni jej naslonjač.

Ko sem zmrmljal nekaj besedij v oprostitev, da sem se zakasnil — bila je samo fraza iz zadrege, ker v resnici sem prišel preje prezgodaj — vprašal sem v precej zavutih stavkih, »kaki okoliščini se imam zahvaliti za veliko veselje itd.

Prepričan sem bil, da sem govoril velikanske budalosti; ali to mi je bilo sedaj vse jedno, saj sem si bil svest, da

se bo cela stvar pod vsakimi pogoji raz- vila za-me ugodno.

»Moj Bog,« začul sem slaboten, šepetajoč glas, »jaz moram Vas prositi opro- ščenja za predrznost, da sem Vas sem nadlegovala. Ali morala sem Vam pove- dati, kako veselje ste mi že tolikokrat napravili in kako vedno samo na Vas mislim.«

»Na-me, madame?«

V temi, ki je vladala v sobi, gotovo ni mogla videti, kako zelo sem zarudel.

»Da, na Vas! In imela sem neodol- jivo željo Vam osebno povedati, kar bi nikdar popolnoma ne mogla izraziti v pismu.«

Dolg, pomenljiv vzdih, potem je na- daljevala:

»Kako ste vendar srečni! Vaše celo življenje je veriga samih zabav. Hodite od zabave do zabave, neštevilno vabil dobite vedno domov, ves svet se trga za Vas, Vam ni nič nedosežnega. O kako krasno je tako umetniško življenje!«

»Ne morem tajiti, madame, ali —«

»In ženske! Ah,« je nadaljevala, hitro vstala, hitela proti meni in me pri- jela za roko, »toliko lepih žensk! Kako

za vsak pogreb, za vsako črno mašo, za vsako poroko — jedno ali dve uri prosto — o j takrat so bili zlati časi in po teh se zdeha »Slovenčevim« — »učiteljem« in to je oni terorizem, kateremu želi »Slovenec« pogin. Nas pa, izjavljamo odkritosrčno, ti ukazi prav nič ne »teže«, kajti rojeni so bili v potrebi — in edina škoda je pač ta, da se niso izdali že l. 1867. potem bi gotovo »Slovenec« ne mogel pisati tako, kakor je pisal v 205. šte. z dne 6. septembra t. l. v svojem uvodniku: »Ko je mladenič stopil iz šole, nastopi ona doba, ko je najbolj raztresen in ko najhitreje pozablja, kar se je naučil v šoli, ako ima sploh kaj snovi za pozabljenje. —«

Gospodu člankarju, kakor tudi njegovim ožjim somišljenikom, kakor tudi »Slovenčevim« pristašem se pozna, da njih obzorje ne sega preko kranjskih mejnih kolov in da sploh ne poznajo šolstva niti najbližnjih sosednih kronovin, kaj li tujih držav — ne ljudskega in ne srednjega šolstva, kajti inace bi gotovo ne uganjali takih nepotrebnih kritik le »tedaj, če ni nikogar nepoklicanega zraven.«

In ona ljubezen, ki jo ravno izkazuje »Slovenec« in njega sorodniki, je pa v naših očeh jako, jako dvomljiva, kajti kdor v istini ljubi slovenski narod in njega napredek — se ne bo potegoval za ljubljanske suplenture — temveč podal se bo v najoddaljenejšo gorsko vasico — kajti ravno v takih krajih so ljudje prepotrebni, da se jim prižge »nekaj več luči«. Ker pa cituje »Slovenec« tudi Kremenjaka in ker se sklicuje na razne Flachsmanne, naj nam bo dovoljeno, da se i mi poslužimo tistega vira in najprej moramo konstatovati, da se Kremenjak ni zatekel in — ko mu ni bil po volji Flachsmannov terorizem in njegove odredbe, v okrilje katerega nazadnjaškega lista alà »Slovenec« — temveč povedal je v brk tako Flachsmann — da je »miserabler Bildungsschuster«, kakor tudi dr. Sršenu, kar mu je »šlo«.

In kaj je rekel dr. Sršen Poliču (oprosti se nam naj, ker nemško citujemo)? »Rückständige Lehrer können wir nicht brauchen! Ein Lehrer, der nicht fortschreitet, ist wie ein Arzt, der nicht fortschreitet; er wird zuletzt Mörder! Mörder honorieren wir nicht!« — In Poličem smemo mirnega srca prištevati vse »one učitelje, ki majó z glavo in ki se uče na stara leta — »najnovejših folmalnih stopenj« in ki se boje »dnevnikov, hospitacij in — plavih pol«. —

Čudno se nam pa dozdeva, zakaj se ni objavilo ime dotičnega nadzornika, ki »prisluškuje« pri vratih. Na dan z imenom! Tako pavšalno sumničenje je najceneje.

Ono tarnanje o »definitivnem nastavljanju« je pa prav otročje. Kaj li ne živimo v ustavoverni državi? So li mogoče za Ljubljano rojeni »gotovi suplentje«? Ali nimajo pravice do boljših

so vredne zavdanja, katere Vi odključete! Ali Vi ste gotovo tako malo stanovitni, kakor vsi Vašega stanu, letate od jedne k drugi, od blondinke k brinetki, brez obzira na to, kako globoke rane sekate v srca.«

»Oprostite, madame —«

»Ali to je čisto naravno, saj Vam ni potreba niti mnogo iskati — pri gledališču samem je toliko lepih, mladih deklet! Kaj ne, Vi poznate vse, te male koketne Parižanke, ki prebivajo na kulisah?«

»Čeprav ne vseh, vendar večino izmed njih, ali —«

»No, vidite, sem si ravno mislila, kako zelo bi mi mogli koristiti, ko bi pregovorili vsa ta dekleta, da bi jemala svojo potrebo parfumov od mene. Jaz imam izvanredno bogato zalogo na razpolago: rožnato milo, Saloncrème, Poudre de Riz, toaletne esence, rudečila, paste za zobe, pomade in ustno vodo, od mene iznajdeno specialiteto, katere napravi istčasno zobe bleščeče, bele in ustnice rdeče kot črešnje!«

Strmel sem nemo v njo. Za nobeno ceno na svetu ne bi bil mogel odvrniti

mest vsi slovenski učitelji — katerim se zljubi prositi v Ljubljano? Egiptovske karte — so, hvala Bogu — že postale antitiluvijalne. In »Slovenec« si upa tožiti o »klečoplastvu« in iskati »odkrite značaje«. Ne bodite smešni! Kdaj se je pa že kak »odkrit značaj« zatekel v »Slovenčev« okrilje?

In o »frazah« govori dalje »Slovenec«. Tu pa svetujemo »Slovencu« in vsem onim »naprednim slovenskim učiteljem«, ki žive od »resnega dela za šolstvo« pod »patronanco« »Slovenčeve« stranke, da stopijo s čistim, natančnim delokrogom pred ono napredno slovensko učiteljstvo, ki še vedno stoji pod praporom »Učit. Tovarisa« in ki slučajno trobi v »Slovenskega Naroda« rog in ki tvori dično »Zavezo« — ter naj nam na prihodnjem občenem zboru dokažejo s konkretnimi predlogi, kako je ono »resno delo«, za katero se tako vnema »Slovenec« in njega člankarji. — In naša zborovanja »Zaveze« — o j ta bodejo »Slovenca« v oči, kaj tacega ne premore vsa »Slomškarija« z vsemi črnosukneži in najnovejšimi »pripadniki naprednih učiteljev«. In ljubega »Slovenca« prav lepo prosimo, ali nam more dokazati, kateri stan ima tako lepo organizacijo; kakor ravno slovensko napredno učiteljstvo? »Samopomoč«, »Učiteljski konvikt«, »Franc Jožefova« — in »Elizabetna ustanova« — »Vdovsko učiteljsko društvo«, »Šolski muzej«, »Slovenska šolska matica«, »Pedagogijsko društvo« i. t. d., i. t. d. so pač le »fraz« — a ne plod resnega dela.

In naši listi? »Popotnik«, »Učiteljski Tovarisk«, »Zvonček« to so listi, ki se morejo kosati z enakimi listi drugih, po številu in mošnji bogatejših narodov in v te liste menda pišejo sami ožji pristaši »Slovenca« in njega »najnovejši pripadniki«.

Dokler je slovensko učiteljstvo talo liki slepec po onih srednjih potih — na katere bi nas zopet razumni »Slovenec« tako rad spjel — bili smo faktor, za katerega »Slovenec« ni imel nikdar prijazne besede — a sedaj, ko smo stopili na dan s programom, ki slučajno ne harmonira s »Slovenčevim« programom — postali smo faktor, za katere ima »Slovenčeva stranka« polna usta medu, a le škoda, da ta med ne vleče, ker je — preokretno zmešan, kajti predobro se loči v njem oni strup, katerega nam nudi »klerikalna stranka«.

»Tako daleč smo prišli, tovariši! Kdor ima svoje možgane, lahko misli tudi o tem.«

V Ljubljani, 18. novembra.

Parlamentarni položaj.

Vlada nadaljuje konference za sporazumljenje med Čehi in Nemci, ne da bi se vsled tega pretrgalo delovanje poslane zbornice. Po završeni debati o dopolnilnih volitvah v Favoritih se začne razprava o vloženih predlogah za podpore vsled ujm, o zakonskem načrtu glede terminske žitne kupčije itd. Vojaške predloge

kake besede. Ona pa je nadaljevala z jednako spretnostjo:

»Da pa ne boste mislili, da imate morda opraviti s kakim šarlatanom, si bom dovolila, Vam od vseh stvari, katere prodajam, dati po poskusni steklenici na razpolago. Naravno tudi moje ustne vode. Pazite pa natančno na navodilo za uporabo. Najmanja neprevidnost zamore zapustiti jako zle posledice, ako ne nastopijo celo čisto nasprotni učinki. Tukaj v tem zavitku dobite vse. Torej zdravstvujte in nikari ne pozabite, me najboljše priporočati svojim malim koleginjam.«

Ko sem prišel zopet k zavesti, stal sem, s precej obširnimi zavojem pod pazduho, zunaj pred malimi vratmi. Ko sem prišel mimo portirjeve lože, vstal je le ta s prijaznim nasmehom in rekel:

»No, ali sem Vas prav razumel? Mlle. Fontanges, prodajalka parfumov...«

Menjala sva ulogi. Jaz sem sedaj njega ježno pogledal, vrgel mu vrh tega tudi ogromni paket, katerega sem držal še vedno pod pazduho in odbežal.

To je povest mojega poslednjega rendez vousa.

in budgetnega provizorija seveda ne bo mogoče drugače parlamentarno rešiti, kakor če se posreči kompromis v jezikovnem vprašanju. V ta namen se bodo vršili te dni razgovori strank. Izmed nemških strank pride pri tem najbolj v poštev ljudska stranka, ki pa je proti obnovitvi nekdanje desnice ter tudi najnovejše Körberjeve predloge odločno odklanja.

Klerikalizem nad šolo.

Kakor smo že sporočili, je imel takozvani katoliški »Schulverein« dva slavnostna shoda. Pozdrave so poslali pismeno: ministrski predsednik dr. Körber ter ministri: Goluchowski, Call, Böhm-Bawerk, Rezek in naučni minister Hartel. Ali ni to preznačilno za sapo, ki veje v naših vladnih krogih? Na shod društva, ki ima razdirajoče in hujskajoče namene, in kjer je ščuval kot glavni govornik mož, kakršen je dr. Porzer, pošlje skoraj celokupno ministrstvo svoje pozdrave! Taka čast dosedaj še pač ni zadel nobenega društva v naši monarhiji. Ta »Schulverein« bi moral potemtatem biti prvo, državo vzdržujoče društvo. In kaj pa je v resnici? Kaj hoče doseči? Prepri in nemir med narodi. Pomisliti je treba, da je prebivalstvo Avstrije po ogromni večini katoliško, da se v vseh naših ljudskih šolah poučuje veronauk kot glavni predmet, a to po katoliških duhovnikih. Tako je uredil državni šolski zakon. A katoliški »Schulverein« hoče imeti pouk po svojih načelih v naših ljudskih šolah. To društvo tedaj deluje proti državnim uredbam za zgolj klerikalne namene, za rimsko politiko. In kot tako sme ruvati pod protektoratom bodočega vladarja, in skoraj vsi ministri mu pošiljajo svoje pozdrave. Tako se ščiti pri nas državna uredba, tako se spoštujejo ustavni sklepi! Ministri, ki bi morali biti prvi varuhi ustave, stiskajo roko onim, ki izrabljajo ustavno svobodo v to, da utihotaplajo in pospešujejo svoje izvrednjavne, klerikalne namene.

Delavske zbornice.

Ogrsko delavstvo je glede praktične organizacije brezdvomno avstrijskemu mnogo naprej. Saj pa ima za zagovornike svojih pravičnih teženj med drugimi celo tam, kjer vidimo navadno nasprotnike, t. j. v industrijskih krogih. Tako je v deželnem industrijskem društvu veleindustrijec Neuschloss poročal o ustanovitvi delavskih zbornic, ki naj bi imele isto nalogo in iste pravice glede delavskih slojev, kakor jih imajo obrtne in trgovske zbornice glede teh dveh stanov. Poročevalec je predlagal: »Zveza delodajalcev naj izreče, da so zakonite združitve delavcev iz kulturnih, industrijskih in socialno-političnih ozirov najtopleje priporočati. Posebno je upoštevati prošnjo delavskih organizacij, da jim glavno mesto sezida poslopje, kjer naj se središči delovanje delavskih organizacij; tudi je iste denarno podpirati. Nadalje naj izreče zveza, da je ustanovitev delavskih zbornic, ki naj zastopajo oficialno delavske sloje, potrebna v interesu socialnega miru in državljanske enakopravnosti. Deželna industrijska zveza naj deluje pri vladi, da se bo to vprašanje rešilo istočasno z revizijo obrtnega zakona.« Zbor je sprejel predlog enoglasno. Žalostno bi bilo, ako bi v »nazadnjaški« ogrski polovici prodrla prej zdrava misel za prepotrebne socialne reforme, kakor pa v Avstriji.

Atentat na belgijskega kralja.

Ta atentat izgublja čimdalje bolj resni značaj. Kralj je o njem sploh izvedel šele v gradu. Kakor svoječasno srbskemu kralju, prišel je tudi belgijskemu kralju ta atentat prav, da si utrdi lojalnost ljudstva, ki se je vsled kraljevega postopanja po kraljični smrti zelo zrahljal. Sedaj dobiva simpatične izjave od vseh strani, prvi mu jo je poslal papež. Kako malo pa je kraljevo srce v istini ganjeno, pokazal je s tem, da je prepoval odgovoriti na brzojavko svoje hčere, grofice Lohyay ter sploh njene sočutne izjave še prečitati ni hotel. Vsekakor je bil to čuden atentat, ko je stal napadalec tik treh polnih vozov, a ni nikogar zadel. Najprej se je tudi trdilo, da revolver sploh ni bil s kroglo nabasan, potem so sicer konstatirali, da je bil nabasan, toda revolverja ni nikjer, in tudi sledu o krogli ne. Napadalec Rubino je sin dobrega patrijota, bivšega občinskega svetnika. Služil je pri vojakih za serge-

anta, a bil zaradi subordinacije obsojen v petletno ječo. Leta 1893. je bil v Milanu zaradi ponarejanja zopet obsojen v štiritletno ječo. Anarhisti mu niso baje nikoli zaupali, ker so ga smatrali za »špijona«. Po belgijskih zakonih bo najbrže obsojen v dosmrtno prisilno delo.

Najnovejše politične vesti.

Nagla sodba v Zagrebu je odpravljena. — Avstrijske državne uradnice so imele v nedeljo na Dunaju shod, kjer so sklenile sledeče zahteve: 1. Zakonite uredbe plač in službenega razmerja; 2. uvrstitev v uradniški status; 3. preskrbo za starost naj prevzame država; 4. ureditev nedeljskega počitka in letnega dopusta in 5. ustanovitev službene pragmatike za oba spola. — Za srbsko prestolonasledništvo. V belgijski državni tiskarni se je baje tajno dotiskala kraljeva proklamacija, s katero se proglašala kraljičin brat za prestolonaslednika. Na migljaj z Dunaja se je zabranilo proglašenje te proklamacije. — Novo bolgarsko ministrstvo je takole sestavljeno: Danew predsednik in zunanje zadeve; Saratow finance; Ludskanow notranje zadeve; Radew nauk; Todorow pravosodstvo; Popow podpredsednik obranja; Abradžew trgovino in Paprikow vojno. — Ustaja v Maroku. Sultan je prepoval teatianskemu paši preganjati Kabile. — Siamski kralj se je zaročil z najstarejšo hčerjo japonskega cesarja. — Princ Edvard Saksonsko-Weimarski, angleški feldmaršal, je umrl 79 let star. — Rektor praške nemške univerze, dr. Bachmann, je odložil rektorat. — Praškima podžupanoma sta izvoljena inženier Neubert in dr. Gross.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

Tudi v nemških in slovenskih krajih ni bila pravost duhovnikov nič boljša, kakor na Francoskem, Angleškem ali Italijanskem. »Historia calamitatum Salisburgensis ecclesiae«, ki jo je spisal dijakou Henrik, pravi: Z javnimi pokorami zatirajo duhovniki preštevovanje in zakonolomstvo laikov; duhovnika pa ne zadržuje noben strah. Še tako daleč pride, da bo tisti duhovnik veljal za svetnika, ki se bo samo z jedno žensko pečal.

O duhovniških navadicah je dvorni kaplan angleškega kralja Henrika II., Walter May, zložil pesmico, v kateri žigosa svinjarstva raznih duhovniških kategorij. Med drugim pravi: Po maši sleče duhovnik svojo sveto obleko in gre k vlačugi; tako je storil tudi Jupiter, ki je prišel z nebes in lovil kravo. Svoje ljubimke uče duhovniki, da nobena ženska ne pride v nebesa, ki ni cerkvi dala desetine od svojega telesa.

Pariški nadškof Viljem (+ 1249) je tožil: Pri duhovnikih ni kreposti, nego vsakovrstne gnusobe in grdobije; niso le grešniki, nego hudodelci, tako da je cerkev božja taka, kakor Babilon, Egipt in Sodoma skupaj.

Robert Grosshead ni mogel pravni pokvarjenosti v ženskih samostanih drugače do živga, kakor da je ukazal preiskati prsi vseh nun, da se spozna, katere so ničvredne.

Najhujšo sodbo o duhovščini tistega časa je izrekel kardinal Hugon de Sancta Caro. V zaključnem govoru na koncilu v Lyonu (1245) je rekel: »Priatelji! Izkazali smo temu mestu veliko dobroto. Ko smo (udeležniki koncila) prišli sem, dobili smo tu sramotne hiše. Zdaj, ko odhajamo, je samo še jedna — a ta sega od jednega konca mesta do drugega.«

O življenju na papežkem dvoru v Avignonu bi se morala spisati posebna knjiga, če bi se hotelo označiti tašasno pravno pokvarjenost Javne vlačuge so papežu plačevale davek in bile vsled tega pod njegovo zaščito. Petrarca pa pravi, da so posilstvo, krvosramnost in zakonolomstvo nedolžne igre v primeri s tem, kar so uganjali papeži in njih dvorjani.

Že tedaj so duhovniki zapeljavali ženske zlasti s tem, da ni greh, pečati se z duhovnikom, sicer pa da ima duhovnik pravico, odvezati grehe tudi tisti ženski, s katero je sam grešil. In danes?

Na koncilu v Vienne leta 1312. je škof Viljem le Maire tožil o strašni pokvarjenosti duhovnikov, češ: »Zaničljivi in ničvredni ljudje postanejo duhovniki, dasi so pokvarjeni in nevedni... V največ želah so duhovniki še bolj zaničevani kakor židje... Duhovniki žive tako ostudno, da mora cerkev propasti.«

Strahovite reči o življenju v samostanih je zabeležil Ditrih de Niem. V samostanih je bilo huje ko v sramotnih hišah, nune pa so nezakonske svoje otroke

hladnokrvno morile. Škofje so na vizitacijah imeli vedno nekaj žensk pri sebi.

Nravna propalost v cerkvi je dosegla vrhunec, ko so se papeži Ivan XXIII., Gregor XII. in Benedikt XIII. ruvali, kdo da je pravi namestnik Kristusov. Tedaj so vladale take strašne razmere, da je profesor bogoslovja na pariškem vseučilišču v javnem govoru na koncilu v Kostnici dejal: »Duhovščina je živinsko poltena in polteno živinska (bestialis sensualitas et sensualis bestialitas)«. Kako naj bi bilo drugače, ko je na primer ves svet vedel, koliko deklet je papež Ivan XXIII. v Bologni posilil! O papežu Benediktu XIII. je pariški pridigar Urban Talvande na leci dejal, »da rajše poljubi staro vlačugo tja, kjer so hemoroidi, kakor tega papeža na ustac«.

Te grozovite razmere so mnogo resnih in vernih mož navdajale z resnimi skrbmi za prihodnost. Že na koncilu v Baslu so se oglašali ti možje in nasvetovali, naj se odpravi celibat in naj se smejo ženiti. Nikolaj Tudeschi, poznejši nadškof v Palermi, je izjavil, da naj se radi izveščanja duš dovoli duhovnikom ženitev.

Tudi Enej Silvij Piccolomini, poznejši papež Pij II., se je očitno in odločno izrekel proti celibatu. Seveda — mož je bil sam velik lahkoživec in spisal celo bordeljsko komedijo in se sploh odlikoval po posebnih frivolnostih. Vzlic temu je postal papež!

Vsi koncilski sklepi proti duhovniški razuzdanosti so bili brez vspeha, a dasi so vsi pametni cerkveni dostojanstveniki bili prepričani, da je tej strašni pravni pokvarjenosti duhovščine ne da priti v okom drugače, kakor da se odpravi celibat, vendar niso tega mogli doseči. Ozir na politično korist celibata so bili v merodajnih krogih večji, kakor ozir na pravno in zato je bila pravno žrtvovana političnim interesom.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 18. novembra.

— **Važna imenovanja.** Tekom teh dni se razglase imenovanja nekaterih nadsvetnikov pri višji sodnji v Gradcu. Ta imenovanja so važna, ker se gre za nadsvetniška mesta pri slovenskem senatu. Kakor znano, je član tega senata, nadsvetnik Scheuchenstuel umrl, nadsvetnik Ledenig pa je šel v pokoj. Naravno in pravično bi bilo, da se v slovenski senat pokličejo slovenski svetniki, ali razmere so take, da na to še misliti ni. Ledenigovo mesto je začasno že zavalz nadsvetnik Walter, ki je bil doslej član nemškega senata, a je neki zmožen slovenskega jezika. Seveda bo tudi imenovan. Na njegovo mesto v nemškem senatu pride svetnik Wimmer v Gradcu, na mesto poštenega in častivrednega Scheuchenstuela pa bo, kakor se smatra kot zagotovljeno imenovan nadsvetnik Ekliz Celja. In to bo slovenski senat!!

— **Škofovi delavci.** Piše se nam od odlične strani: Sobotni »Slovenec« je v opravičenje g. knezoškofa, da isti svojih gozdnih delavcev nima zavarovanih, predrznil trditi, da škof dninarjev ni mogel zavarovati, ker niso stalni. Tako more pisati samo popoln ignorant, ali človek, ki hoče z neumnimi frazami uboge delavce slepiti in jih ogoljufati ob vsako podporo za slučaj delanezmožnosti ter njih preskrbljevanje zvaliti na občine, kamor so delavci pristojni. To je škandal! Razločka med delavci in dninarji v podjetjih ni in tudi v postavi ga ni, ker noben delavec ali dninar v podjetjih ni stalno nameščen, nego dela, dokler ga je volja, dokler ga delodajalec pošteno plača in ž njim tudi postavno ravna. Škof delavcev gotovo le zaradi tega ni naznanil, da bi mu ne bilo treba plačati zavarovalnine zanje. Vprašamo može okoli škofa: ali je dninar kaj drugega, kakor le navadni delavec? Razločevanje, ki ga dela »Slovenec«, ima samo namen, farbat uboge delavce, da bi se jih v slučaju delanezmožnosti spravilo na beraško palico. Gospoda okoli »Slovenca«, predno s takimi zvijačami skušate opravičiti škofovo neodpustno postopanje, pogledajte rajši v postavo ali pa se potrudite v Vašo ljubljansko okrajno bolniško blagajno, kjer Vam bodo potrdili, da lažete in farbate. In taki ljudje hočejo s škofom vred nositi zvonec in veljati za najboljše prijatelje delavcev? Delavci v škofovih gozdih — vzdramite se in zahtevajte, da mora vsak biti zavarovan! — Desetletni načelnik okr. bolniške blagajne.

— **Repertoire slovenskega gledališča.** Danes se igra veseliga »Zajčkove hčere«. Glavne vloge imajo g. Verovšek, g. Dobrovolny in gđ. Ruckova. V četrtek se poje prvič v sezoni Smetanova velika opera »Dalibor«, v kateri nastopi kot Dalibor novonagaževani junaški tenorist, gospod Vlček.

— **Gospod dr. med. Ernest Dereani,** bivši volonter na graški kliniki za bolezni v ušesih, nosu in grlu, podal se je s 1. novembrom v Berlin, kjer je vstopil pri prof. dr. B. Frankel u kot volonter v Charitè bolnici na kliniki za nos, grlo in vrat; pozneje vstopi še na kliniki za ušesa. Poleg tega posluša več v to stroko spadajočih kurzov, ker se misli naseliti časom v Ljubljani kot specialist za te bolezni.

— **Elizabetna otroška bolnica.** Povodom godu rajne cesarice Elizabete bo v hišni kapeli otroške bolnice v sredo dne 19. t. m. ob 9 uri dopoldne sv. maša-zadušnica, h kateri so vabljeni poleg pokroviteljic vsi prijatelji in podporniki zavoda.

— **Zborovanje stavbnih delavcev.** V včerajšnjem poročilu o zborovanju stavbinskih delavcev je rečeno, da je g. Kristan, ki je na tem shodu govoril, pravnik. To ni resnica. Gospod Kristan ni visokošolec, nego zasebnik.

— **Ogenj v Črni vasi.** Včeraj okoli 2. ure popoldne je začelo goreti pod streho Remškarjeve hiše v Črni vasi št. 1. Ogenj je zapazila žena šele, ko je začela padati opeka s strehe. Ogenj je nastal najbrže vsled tega, da so skozi odprta vrata na dimniku padle iskricke na mrvo in jo vžgale. Zgorelo je mrve nad 200 meterskih centov. Gasilci so prišli takoj na lice mesta, pa niso mogli ničesar opraviti, ker ni bilo nikjer v bližini vode. Kar je bilo lesenega pri hiši, je zgorelo. Remškar je bil zavarovan.

— **Kanal vdrl** se je včeraj zvečer ob 1/6. v Vegovih ulicah, vsled česar je počila tudi plinova cev. Pri udrtem kanalu so postavili gorečo svetilko. Plin, ki je prihajal iz cevi, se je vžgal in je začel goreti. Vsled vročine se je raztopila tudi vodovodna cev, ki je ležala nad plinovo cevjo in je tekla voda iz cevi. Zgorelo je okoli 800 km plina, predno so mogli izhlapovanje plina ustaviti. Plin je gorel z visokim plamenom in so ljudje mislili, da je nastal požar.

— **Aretovanje.** Včeraj zvečer je bil na južnem kolodvoru prijet Fran Jerič, kateri je poneveril kot natakari neki gostilničarki v Hrušici 136 K. Pripeljal se je bil ravno z vlakom z Gorenjskega. Imel je še pri sebi 82 K, drugo je bil že zapravljal in izdal za obleko, katero si je nabavil. Policija je Jeriča izročila dežel-nemu sodišču.

— **Prijet požigalec.** V nedeljo so v neki gostilni v Žireh zasačili zakonika Jakoba Demšarja, ki je iz maščevalnosti in hudobije užgal pri posestniku Ivanu Govékarju v Jeličnem vrhu. Demšarje, ki je sicer velik trojca, so še isti dan izročili sodnji v Idriji.

— **Nesreča na lovu.** Zapriseženi lovec Ivan Kužnik je v gozdu pri Preski videl, da se za nekim grmom nekaj giblje. Misleč, da je lisica (!), je ustrelil in zadel — nekega starega berača v glavo. Berač morda še ozdravi.

— **Tatvina.** Antonu Bregantu, zidarju pri Accettu na Trnovskem pristanu, je neznan tat ukradel iz kovčega, katerega je imel spravljenega v salonu Kreuzerjeve gostilne na Marije Terezije cesti, obleko, v vrednosti 24 K.

— **Culo perila** je izgubila včeraj zvečer na Poljanski cesti perica Marija Loboda iz Bizovika št. 76. V culi so bili namizni prtji, rjuhe, servijete, obrisače itd. Prti so bili zaznamovani s črkama A. K.

— **Kapo zarubil** je neki gostilničar na Dolenjski cesti nekemu črevljar-skemu mojstru, ki ni hotel plačati cehe. Črevljar je nato zgrabil gostilničarja in mu raztrgal suknjič.

— **Nogovico z denarjem** je pustila včeraj dopoldne neka ženska v Pogacnikovi gostilni v Miklošičevih ulicah št. 6.

— **Obdukcija** v soboto umrle deklice Marije Karličeve je dognala, da je deklica umrla naravne smrti za bronchitis capillaris.

— **Pečenega kapuna** je našel včeraj zvečer med ograjo pri Koslerjevem vrtu magistratni sluga K. Kapun je bil najbrže kje ukraden.

— **V Ameriko** se je odpeljalo danes ponoči z južnega kolodvora 91 oseb.

— **Izgubljene in najdene reči.** Na Mestnem trgu je bil izgubljen dežnik z belim koščenim držajem. — V Šolskem drevoredu je bila najdena denarnica z majhno svoto denarja.

— **Na mesečni semenj** je bilo pri-gnanih včeraj 939 konj in volov, 286 krav in 70 telet, skupaj 1295 glav. Kupčija je bila dokaj živahna. Kupci so prišli, kakor navadno, iz ptujih dežel.

— **Društvena godba** priredi danes t. j. 18. t. m., ob 9 uri zvečer v prostorih kavarne »Avstria« koncert. Vstopnina 40 vin, častiti člani so vstopnine prosti.

— **Razpis ustanove.** Iz ustanove naravoslovca »Leona Uherka«, za podporo revnih mladih političnih jetnikov, bo še v letu 1902 obdarjen z vsoto 50 K en političen prestopnik, ki je bil obsojen k deljši kazni, kar zadeva osebno prostost (naj manj pol leta), kateri je 1. bil v deželah češke krone (na Češkem, Moravskem in v Šleziji), ali v kaki drugi slovanski deželi rojen; 2. je slovanskega rodu (brez razločka veroizpovedanja in brez razločka, ali je zakonski ali nezakonski); 3. še ni prekoračil 20 let svoje starosti in 4. nima premoženja. 5. Ako ne bo za to ustanovo prosilcev iz dežel češke krone, se bo ozir jemalo na prosilce iz drugih slovanskih dežel Avstro-ogrske države. Med več prosilci se bo dala prednost najslabotnejšemu, torej najmlajšemu in najbolehnjejšemu. Prosilci naj vložijo svoje prošnje v smislu zgoraj navedenih pogojev, zadostno opremljene, najpozneje do 31. listopada 1902 v vložnem zapisniku mestnega sveta na staromestni radnici v Pragi, ali pri magistratih mest Lvova, Krakova, Ljubljane in Zagreba.

* **Najnovejše novice.** Pet milijonov škode na kavinih nasadih je povzročilo zadnje bruhanje vulkana »Santa Maria«. — Ustrelil se je odvetnik dr. Braunlich v Brnu. — Nova šolska zgradba se je podrla v Sveti Ivani na Hrvaškem. Devet delavcev je hudo ranjenih. — Napad na bankirja. V Varšavi je streljal v uradu neki mož na bankirja Weinküperja in njegovega pomočnika. Oba sta ranjena. — Atentat na škofa? Na škofa Zmejanoviča v Vršču je baje nekdo streljal ter mu prestrelil obleko. — Sp ošni rudarski štrajk se pripravlja v Belgiji. — Umor dveh nemških mornarjev. Dva »matroza«, ki sta stražila ponoči v atenskem pristanišču nemško ladjo »Loreley«, sta bila umorjena in ladja oropana. — Iz parlamenta — gledališče. Iz starega ogrskega parlamenta se napravi narodno gledališče. — 60letnica turškega sultana se je praznovala pretečeni teden po celi Trški.

* **Kakšen bo konec sveta?** Prof. Zenger je pri zadnjem predavanju povedal, kako bo končal svet. Trojno je mogoče. Ali po naravni poti vsled ostarelosti, kakor pri človeku, gibanje opeša tako pri zemlji kakor pri soncu. Ali bo zemlja zadela ter trčila ob kako zvezdo, in takrat bi se spremenila zemlja v žareče pline, pozneje v meglo, ali zemlja poži, če se preveč približa kakemu izviru vročine, ki povzroči tako močen podzemeljski ciklon, da tega ne prenese površina zemlje.

* **Odloženo dete.** Pri Fontaine-la-Louvetski cesti sta te dni odložila dva potovalca po avtomobilu dete. Avtomobil je čakal, dokler se nista približala k otroku dva mimogredoča delavca, na to pa je izginil. Delavca sta našla pri otroku 14 tisoč frankov ter pismo: »Vzemite si denar in izgojite dečka do doletnosti. Ako to storite, bo za vas preskrbljeno tudi na starost.«

* **Zanimiv zdravniški slučaj.** V St. Vincents bolnišnici v New-Yorku leži mlado dekle, Nellie Corcoranova, ki že od 18. oktobra venomer spi. Žila ji bije normalno, vročice nima, le znancem se zdi, kakot bi v tem času dekle za več let postalo starejše. Zdravniki ne vedo nikake pomoči, čakajo, kadar se bo dekle zbudilo, da jim kaj samo potem razloži.

Društva.

— **Mokronoško učiteljestvo** priredi 23. t. m. veselico v korist ondnotni šolarski kuhinji v prostorih gostilne »Pri lipi«. Spored: igri »Ali plavaj ali utoni« in »Sam ne ve, kaj hoče«, petje, prosta zabava in ples. Vstopnina 50 vin. Začetek ob pol 8. uri.

— **Akad. tehn. društvo »Tri-glav«** v Gradcu si je izvolilo na II. obnem zboru dne 8. novembra t. l. za zimski tečaj 1902/3 sledeči odbor: Phil. Ivan Masten, predsednik; phil. Ivan Janč, podpredsednik; phil. Jos. Vidovič, tajnik; iur. Ferdo Lašič, blagajnik; phil. Pavel Lokovšek, knjižničar; iur. Jos. Požar, gospodar; tehn. Jos. Skobérne, odbornikov namestnik.

Književnost.

— **„Zora“.** V Karlovcu, v zalogi Pavla L. Weiserja je začel izhajati nov list. Imenuje se »Zora« in biti hoče književno glasilo hrvatsko-slovenske omladine. Na leto izide 10 sešitkov. Naročnina za leto znaša dve kroni. Prvi sešitek kaže, da je to dijaški list in da ga pišejo dijaki, mladi ljudje, ki se šele vadijo in pripravljajo za javno delovanje. Zrelosti od njih ni zahtevati, a že to je dobro znamenje, da imajo veselje in voljo do literarnega dela. Pri nas ni dijaškim listom poslano z rožicami in tudi pri občinstvu ne najdejo posebnih simpatij, a pravično to ni. Da dijaška literaturna produkcija ne zadovoljuje odraslega občinstva, je naravno, a vzlic temu bi se morali dijaški listi podpirati. Na Francoskem imajo polno dijaških listov in marsikateri imenitni literat bi bil morda končal kot župnik na kmetih ali kot uradnik v kakem pozabljenem okraju, da ni pri dijaških listih spoznal svojega poklica in si pridobil nekaj rutine.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 18. novembra Poslanska zbornica nadaljuje v današnji seji razpravo o dogodkih pri deželnozborski volitvi v Favoritih. Govorila sta doslej socialni demokrat Schuhmeier in krščanski socialist Pattai. Če bo čas, pridejo še danes na vrsto predlogi zastran podpor po ujmah prizadetim okrajem.

Dunaj 18. novembra. V poslanski zbornici se raznaša vest, da se zasedanje parlamenta vendarle odgodi in skličejo pravne konference, a če bi te ne imele vspeha, se drž. zbor razpusti in bi se vršile nove volitve meseca februarja in to na podlagi novega volilnega reda. Körber je pa danes raznim poslancem rekel, da še ni ničesar odločene-ga.

Dunaj 18. novembra. Nemška napredna stranka se je danes posvetovala, če naj bi privolila v uvedbo češkega notranjega uradnega jezika proti primerni kompenzaciji. Sklenila je, da ne privoli.

Dunaj 18. novembra. Na poziv ministrstva je prišel danes moravski namestnik grof Zierotin sem.

Dunaj 18. novembra. Tu se vrši danes državna konferenca gostilničarjev. Došlo je kakih 900 delegatov. Na zborovanje je prišlo nad 100 državnih poslancev.

Praga 18. novembra. Primanjkljaj v klerikalni svetovavlavski posojilnici znaša 7,200 000 kron. Ta svota se nekoliko zniža, ker sta prelat Drozd in blagajnik Hercik falsificirala nekaj vložnih knjižic, vlog pa nista vplačala. Posojilnično vodstvo zahteva, naj vlagatelji darujejo posojilnici 20% svojih vlog, sicer da gre posojilnica v konkurz in vlagatelji ne dobe ničesar. Garancijski fond je v bistvu le duhovniški švindel — to se vidi sedaj. Zdaj se čuje, da sta šla kanonik Karlach in kanonik Matušek na Dunaj prosit Körberja kot justičnega ministra, naj vpliva na sodnijo, da ne bodo aretirane neke visokostojee osebe, ki so tudi žrle iz posojilničnih jasli. Listi protestujejo proti temu, da bi minister take prelatske vlekel iz preiskave in rešil zaslužene obsodbe.

Budimpešta 18. novembra. »Magyars Ország« je priobčil nekaj člankov, v katerih je z ozirom na zahtevano zvišanje cesarjeve dotacije strahovito napadal cesarja in razne člane cesarske rodbine. Vsled tega je list tožen radi žaljenja Veličanstva. Dva državna poslanca sta priznala, da sta avtorja, in naznanjata, da hočeta po celi deželi prirediti shode, ki naj protestirajo proti zvišanju civilne liste.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dne 17. novembra 1902.

Skupni državni dolg v notah	101 05
Skupni državni dolg v srebru	100 80
Avstrijska zlata renta	120 80
Avstrijska krona renta 4%	100 10
Ogrska zlata renta 4%	120 50
Ogrska krona renta 4%	97 55
Avstro-ogrski bančni delnice	1565—
Kreditne delnice	864 50
London vista	239 10
Nemški državni bankovci za 100 mark	116 92 1/2
30 mark	23 41
30 frankov	18 07
Italijanski bankovci	95 15
Č. kr. cekini	11 33

Žitne cene v Budimpešti

dne 18. novembra 1902.

Termin.			
Pšenica za april	za 50	K	7 63
Rž	april	"	6 62
Koruza	maj	"	5 81
Oves	april	"	6 40
Efektiv.			
5 vinarjer višje.			

Narodno zdravilo. Tako se sme imenovati boleti utešujoče, mišice in živce krepčujoče, kot mazilo dobro znano „Mollovo francosko žganje in sol“, katero se splošno in uspešno porablja pri trganju po udih in pri drugih naslednjih prehlajenja. Cena steklenici K 1-90. Po poštenu povzti razpošilja to mazilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj na DUNAJI, Tuchlauben 9. V zaloga po deželi je izrecno zahtevati MOLL-ov preparat, zaznamovan z varstveno znamko in pod pisom. 2 (12-16)

Zahvala.

V Žuženberku zgradil se je tudi na desnem bregu Krke prepotrebni vodovod, katerega zgradba se je izpeljala vsa le s prostovoljnimi darovi.

Podpisano trško predstojništvo šteje si v dolžnost, javno zahvaliti se vsem p. n. dobrotnikom, kateri so s kakim darom zgradbo omogočili, posebno pa se zahvaljujemo veleslav. deželnemu odboru, kateri je v ta namen daroval 1200 K! velesl. posojilnici v Žuženberku (trgu) za darovanih 200 kron, veleslav. kranjski hranilnici za darovanih 200 K, dalje slav. „Vzajemni zavarovalnici v Gradcu“ za 60 K in slav. banki „Slaviji“ za 50 K.

Tudi se zahvaljuje trško predstojništvo vsem dobrotnikom v Žuženberku, kateri so v ta namen kaj darovali, zlasti pa še tistim, kateri od tega vodovoda sicer nobene koristi imeli ne bodo.

Trško predstojništvo v Žuženberku

dne 16. novembra 1902.

Karol Nachtigall

trški predstojnik.

(2858)

Umrli so v Ljubljani:

Dne 15. novembra: Marija Karlič, pekova pomočnica hči, 2 leti. Kladezne ulice 17. Vnetje sopilnih organov.

Dne 16. novembra: Vincencij Winkler, c. k. stotnik v p. 85 let. Poljanska cesta 12. Kap. — Otilija Pokorn, sivilja, 21 let. Cegnarjeve ulice 6. Jetika.

V deželni bolnici:

Dne 14. novembra: Antonija Blaž, dninarica. 58 let. Jetika. — Marija Medved, babica, 79 let. Spridenje srca. — Valentin Bergant, kajzar, 41 let Kap. — Valentin Peterlin, gostac, 72 let Kap. Dne 15. novembra: Anton Friškovec, dninar, 47 let. Prsna vodenica.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 206-3 m. Srednji srčni tlak 736-0 mm.

Nov.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
------	----------------	------------------------	------------------	---------	------	--------------------

17	9. zvečer	741 5	- 1 5	m. svzhod	oblačno	
18	7. zjutraj	742 0	- 4 2	m. svzhod	oblačno	
	2. popol.	743 4	- 4 9	m. svzhod	sneg	0-1 mm.

Srednja včerajšnja temperatura 0 7°. normala: 3-2°.

Böttger-ja podganska smrt

za popolno pokončanje vseh podgan, strupa prosta za ljudi in domače živali, à 40 kr. in 60 kr., se dobiva samo

v deželni lekarni „pri Mariji pomagaj“ M. Leustek-a in v lekarni Ubald pl. Trnkóczy-ja v Ljubljani.

Z uspehom podganske smrti sem bil jako zadovoljen. Po prvem nastavljenju sem našel 18 podgan mrtvih in torej lahko vsakomur priporočam to sredstvo.

Schweinfurt, dne 11. februarja 1899.

(2208-11)

L. Kres, mlekarja.

Najcenejše dobavišče dobrih s 3letnim pisanim jamstvom.

HANNS KONRAD

eksportna hiša ur in zlatnine Most (Brux) št. 64 (Češko). Lastne izdelovalnice za izgotavljanje ur in fino mehaniko. Dobra nikelnasta remontoarka gld. 3-75.

Pristna srebrna remontoarka gld. 5-25.

Pristna srebrna verižica gld. 1-20.

Nikelnasti budilec gld. 1-75.

Moja trdka je odlikovana s c. kr. orlom, ima zlate in srebrne medalje razstav ter tisoč in tisoč priznanih pisem. (2758-96)

Ilustrovani katalog zastoj in poštne prosto.

Zahtevajte

v prodajalnah,

v kavarnah in

v gostilnah

Cvekov brinovec

v originalnih steklenicah.

Komi in učenec

prvi novinec, drugi ne pod 14 let star, sprejmeta se v trgovino mešanega blaga

J. Razboršek-a (2860-1)

v Šmartnem pri Liti.

Nabiralci naslovov

se proti primerni nagradi iščejo

za vse kraje.

Ponudbe pod „Adressbuch 50“, Praga, poste restante. (2807-3)

Veliko gozdovje

kakih 1000 hektarov ali več, zlasti brez zgradb,

s se kupi.

Natančne ponudbe pod Z. W. 2054 na Rudolfa Mosse, Basel (Zag. B 554). (2861)

Prešernove * * * * * poezije

v novi popolni izdaji z šiljenjem, literarno-izdajski in estetični cenovni. — Uredil dr. R. R. — Elzevir-izdaja (vredne usnje 3 zlato obzoro) 3 št. po pošti 3 K 20 h. Založništvo L. Schwentner v Ljubljani. (1882-46)

28leten mož

oženjen, trgovski izobražen, podčastnik z manipulačno šolo in lepo pisavo, nemškega in slovenskega jezika v besedi in pisavi popolnoma zmožen, išče službe kot **magaciner, nadzornik ali pisar** v kaki tovarni ali rudniku takoj ali v kratkem času. — Ponudbe pod „A. G.“ poštini predal **Hrastnik**. (2859)

Poskusite

J. Klauer-jev „Triglav“

naravni rastlinski liker!

Ogreva in oživlja želodec in teló. Probuja tek in prebavo. Daje dobro spanje. (415-228)

Edini založnik in imetnik:

Edmund Kavčič v Ljubljani.

200 hektolitrov

jako dobrega, belega in rdečega novega

vina

lastnega pridelka, iz najboljših leg,

prodam po jako ugodnih cenah.

Anton Laurinšek

Trška gora, Krško. (2811-3)

Reflektantom pošiljam na zahtevo vzorce.

Izognite se nakupa

manjvrednega in vmes še ponarejenega ruma!

Esence so zdravju škodljive.

Battle Axe Jamaica The Nectar of Jamaica.

rum je znan kot

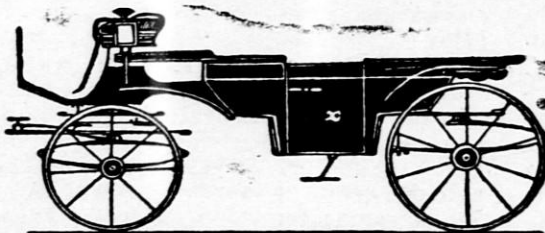
Vsaka izvirna steklenica se polni pod osebnim nadzorstvom tvrde:

A. A. Baker & Co., London E. C.

Ta marka je v vseh kulturnih državah na svetu postavno varovana.

V Ljubljani se dobiva pri Anton Staculi. (2555-14)

Imam večjo zalogo

VOZOV

vseh vrst. (2710-3)

Vozove izdelujem tudi po najnovejši dunajski in pariški modi.

Franc Wisjan, izdelovalec vozov v Ljubljani, Rimska cesta šte. 11.

Najnovejše in najboljše v

klobukih

za gospode in dečke (2669-4)

izdelke prvih avstrijskih, nemških, italijanskih in angleških tovarn priporočam v najbogatejši izbiri in po najnižjih cenah

C. J. SAMANN

Mestni trg št. 8.

Zaloga klobukov

c. kr. privilegovanih dvornih klob. tovarn

W. Ch. Pless, Dunaj, in J. Pichler, Gradec.

Klobuki se po lastni strji glave in po lastni napovedi oblike izdelujejo in se vzprejemajo stari klobuki za barvanje in moderniziranje.

R. Ditmar

c. in kr. dvor. zalagatelj.

Razsvetljevalni predmeti

za (2537-8)

električno luč

plin (kurilna priprava za kuhanje)

etrolej (Ditmar-jevti Caloriferes in peči za kuhanje)

špirit (Ditmar-jev Ennos-palivec in Ager-svetilke)

olje (varnostne svetilke in svetilke za silo).

TOVARNA:

Dunaj, III., Erdbergstrasse 23.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda

izjaven od dne 1. oktobra 1902. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reiding v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reiding v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijane vane, Heh, Francove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-Monakovo direktni vozovi I. in II. razreda.) — Proga v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomestu, Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 8 m zvečer v Novomestu, Kočevje. Priloga v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Isl, Aussee, Ljubno, Celovec, Beljak, (Monakovo-Trst direktni vozovi I. in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago, Francove vane, Karlove vane, Heh, Marijane vane, Plzen, Budejovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mochor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta, Solnograda. — Proga iz Novega mesta in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj iz Novega mesta in v Kočevje, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 30 m zvečer istotako. — Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 20 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer in ob 10 uri 25 m, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 8 m popoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9 uri 50 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. (1)

Stanovanje

s 3 sobami in s pritlikino se odda takoj ali pa za 1. februar na mirno stranko.

Vpraša naj se: Ambrožev trg št. 24.

Špage vsake vrste

domačega in tovarniškega izdelka, kakor tudi za vreče vezati, **sirovega konca**, ponuja samo za preprodajalce ali večje odjemalce

Ivan Kordik

trgovina galanterije in drobnine na debelo in drobno (1457-22)

Ljubljana, Prešernove ulice št. 10-14.

Razglas.

Naznanja se, da se bode

prihodnji četrtek, dne 20. t. m., v zapuščino zamrlega gospoda **Jakoba Klopčič-a**, starinarja v Ljubljani, spajajoče premičnine, kakor:

razno pohištvo, kuhinjsko orodje, oblačila, perilo, dragocenosti itd.

prostovoljno razprodajale proti takojšnjemu gotovemu plačilu v visokosti cenilne vrednosti ali višje in proti temu, da se odstranijo ukupljene reči takoj.

Začetek razprodaje je navedenega dne v **Florijanskih ulicah h. št. 18** ob 8. uri dopoldne, popoldne istega dne pa se vrši ta razprodaja na **cesti v mestni log h. št. 27** od 2. ure naprej.

Ljubljana, dne 17. ncembra 1902.

Dr. Rupert Bežek l. r. c.

(2862)

c. kr. notar kot sodni komisar